

ἀγυια

Τετάρτη, 6 Ιουνίου 2012
7:00 μμ

1

ἀγυια

A. street, highway, chiefly in pl., Il.5.642; σκιάωντό τε πᾶσαι ἄ. Od.2.388, etc.; of the paths of the sea, 11.12; ἀγυιαῖς in the streets, Hom.Epigr.14.5, cf. Pi.P.2.58, B.3.16, S.OC715, Ant.1136, E. Ba.87 (all lyr.): esp. in the phrase “κνισᾶν ἀγυιάς” Ar.Eq.1320, Av.1233, D.21.51:—rare in Prose, X.Cyr.2.4.3, PPetr.3p.7 (iii B.C.), LXX 3 Ma. 1.20, etc.; ἐν ἀγυιᾷ, ενταμλατα που εκτελουνται δημοσιως, εν μεση οδω, υπο νοταρίου.of documents executed in public by a notary, POxy. 722.12 (i A.D.), etc.

2. συνολον οδων , πολις, οικισμος, city, Pi.O.9.34, N.7.92; “πολύπυρος ἄ.” Hymn.Is.2. (οιονει μετοχη του αγω Quasi-participial form from ἄγω, πβλ. ἄρπυια.) “ [ἀγυια^ν” Il.20.254 (Aristarch.), cf. Pi N.7.92 codd. vett.; ἀγυια Ion. and old Att. acc. to Hdn. Gr.2.613, Eust.1631.29; ἀγυιά, παρατονισμένο, EM14.21, etc.; ἀγυιάν freq. in codd., e.g. Pi.O.9.34, X. l.c.]

Henry George Liddell. Robert Scott. A Greek-English Lexicon. Oxford. Clarendon Press. 1940.

ἄγυια : gén. datif -ᾶς, -ᾷ ; au pl. l'accentuation finale semble attestée à tous les cas, mais les données des grammairiens anciens sont confuses (cf. *Lex. Ep. s.u.*, Debrunner, *G.G.A.* 1910, 10, Wackernagel, *Göth. Nachr.* 1914, 118 sqq.); « rue » surtout au pluriel. Mot homérique, rare en prose, mais encore attesté dans des papyrus.

Dérivés : Ἄγυιαῖος épithète d'Apollon (E., Com., etc.), d'où le nom de mois Ἄγυιος (Argos); Ἄγυιαίτης même sens, mais aussi ἀγυιαίτης habitant d'une rue (*IG IX 2*, 241, Pharsale), cf. ἀγυιῆται κωμῆται (Hsch.); fém. ἀγυιαῖτις, -ιδος; adj. ἀγυιαῖος.

Composés au féminin seulement : εὐρυάγυια (Hom.) épithète de villes, mais aussi de la terre (*H. à Dem.* 16); de la justice qui est rendue dehors, publiquement (Terp.

40), l'hypothèse de Schulze, *Q.E.* 326 n. 3 est arbitraire; ὑψιάγυια (Bacch.).

Emprunté dans le latin *agea* (qui suppose peut-être une forme tardive *ἄγεια), voir Ernout-Meillet s.u.

Et.: P.-é. part. parfait de ἄγω sans redoublement « celle qui va quelque part »; il n'est pas sûr que ὁδός est sous-entendu; sens intransitif; cf. pour la formation ὄργυια, et voir Chantraine, *Parfait*, 45. Objections de Szemerényi, *Syncope*, 206-209.

ΦΡΑΣΗ/ΕΙΣ :

Ο στρατιώτης Χ τιμωρείται δια πενθημέρου φυλακίσεως διότι εφωράθη περιφερόμενος ανά τας ρύμας και τας αγυιάς της πόλεως έχων τας χείρας εις τα θυλάκια της περισκελίδος του και άδων τον Γεώργιον ("Δεν ειμ' εγώ ο Γιώργος σου").

Ημερησία διαταγή στρατιωτικής μονάδος.

Οι Πενταγιοί Δωρίδας

Οικισμος Βορειδυτικά της Αμφισσας με 181 κατοικους, χτισμενος στις πλαγιες των Βαρδουσιων. Από τους Πενταγιους καταγεται η χιλιοτρογουδισμενη Μαρια η Πενταγιωτισσα.

Βιος και πολιτεια Μαρίας Πενταγιώτισσας

Η Μαρία η Πενταγιώτισσα, ή Μαρίτσα Πενταγιώτισσα ήταν θρυλική για την ομορφιά της αλλά, και για τα ερωτικά της σκάνδαλα , που έδρασε την εποχή της βασιλείας του Όθωνα στην ορεινή Φωκίδα. Το πραγματικό της επώνυμο ήταν Δασκαλοπούλου. Το προσωνύμιο Πενταγιώτισσα το όφειλε στον τόπο καταγωγής της, από το χωριό Πενταγιοί. Η ιστορία της αποτέλεσε πηγή έμπνευσης θεατρικών έργων, κινηματογραφικών ταινιών αλλά και ποιημάτων.

Ο πατέρας της λέγεται πως ήταν γραμματοδιδάσκαλος, εξ ου και ο χαρακτηρισμός της σε δημοτικό τραγούδι "μωρή δασκαλοπούλα". Υπήρξε ιδιαίτερα όμορφη και δυναμική γυναίκα για τα δεδομένα της εποχής της. Αυτό όμως που εξόργισε την συντηρητική κοινωνία του χωριού της ήταν η ερωτομανής διαγωγή της που έφθασε σε τέτοιο βαθμό, ωστε οι πολυάριθμοι εραστές της να περιέλθουν σε μεταξύ τους διαμάχες και συγκρούσεις, ακόμα και με τραυματισμούς, από ζηλοτυπία. Εξ ου και το δημοτικό άσμα της εποχής:

"Στα Σάλωνα σφάζουν αρνιά και στο Χρισσό κριάρια
και στις Μαρίας την ποδιά σφάζονται παληκάρια
Μαρία Πενταγιώτισσα, μωρή δασκαλοπούλα, εσύ τα 'καμες ούλα!".

Συμπερασμα: Καλό κορίτσι ... αλλά πουτάνα!

Η εκκλησια των Ταξιαρχων στους Πενταγιους οπου σωζεται και το στασιδι της Μαρίας της Πενταγιωτισσας.

Το παλιο Δημοτικο σχολειο των Πενταγιων, οπου εδιδασκε και πατερας της μακαριτισσας Μαριας, αναπαλαιωθηκε και εγινε ξενοδοχειο.

Ευρύτερα, αξίζει να επισκεφτείτε τη τεχνητή λίμνη του Μόρνου, την Ι. Μ. Αγ. Ιωάννη του Προδρόμου, όπου μόνασε ο Αθανάσιος Διάκος, τα λαογραφικά μουσεία της περιοχής και το ιστορικό χωριό Αβορίτης, όπου γεννήθηκε και έζησε ο Μακρυγιάννης.

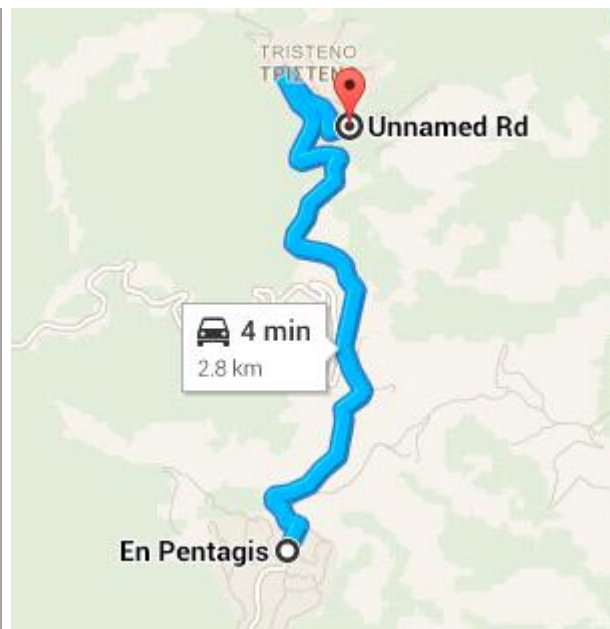
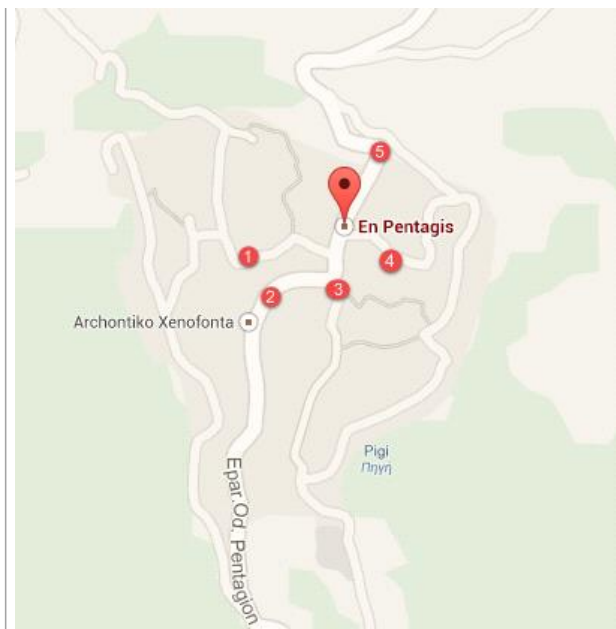
ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΑ

Απο την σημερινη ορθογραφια σημεινει οτι παρετυμολογηθηκε από το «πεντε γιους» που είναι περισσοτερο ονομα για οικογενειακη ταβερνα τυπου «τα 5 αδελφια» , η τσεχωφικου μυθιστορηματος όπως οι τρεις αδελφες. Ο χαρτης δειχει οτι στο εν Πενταγιους Δημοτικον σχολειον (νυν Ξενοδοχειον) οδηγουσαν **πέντε αγυιαί** (5 δρομοι), μεσω των οποιων αθρωως προσηρχοντο πανταχοθεν τα παλληκαρια προκειμενου να σφαγούν στην ποδιά της ειρημένης Μαρίας. **Πεντε αγυιαι** λοιπον και όχι **πεντε γιοι**.

Πρεπει να λαβουμε υποψη και αλλες δυο πολεις :

Το γειτονικο **Τρίστενο** 2,8 κlm τους **Πενταγιους**. Πραγμα που σημεινει πως οι δρομοι που οδηγουν σε καποιο μερος δινουν και το ονομα στον οικισμο

Αλλα και την Κυπριακη **Πεντάγεια** ή **Πεντάγυια** (Τουρκικά Yeşilyurt : πρασινοχωρι) η δευτερη γραφη αν και απαντα σπάνια δείχνει την ετυμολογία. Η **πεντάγεια** στο κυπριακο ιδιωμα σημεινει πολυβολειο από το γαλλικο bataille : μάχη αλλα και πεντάες λενε τις πεντε άγιες.

ΧΑΡΤΗΣ Α

ΧΑΡΤΗΣ Β

ΧΑΡΤΗΣ - ΑΕΡΟΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΤΕΧΟΜΕΝΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

ΣΥΝΩΝΥΜΑ :

Ρύμη, σοκάκι, ρούγα, στενό

ΠΑΡΑΓΩΓΑ

ΑΓΥΙΟΠΑΙΣ

Παιδί του δρόμου, αλητόπαιδο, τσογλάνι, αλάνι, αλήτης.

Δεν επεκράτησε ως χαρακτηρισμός γιατί παρετυμολογήθηκε από το Άγιος: αγιοπαιδο = άγιο παιδί που δεν αποδίδει το νόημα.

Το ίδιο συνέβη και με το κάθαρμα που περετυμολογήθηκε από το καθαρός και μετεράπη σε ακάθαρμα = βρωμιάρης. [Αναφ. 1](#)

ΦΡΑΣΗ/ΕΙΣ

Εις Βερβερίνου το καταστημα αγιούπαιδές τινες εισήλθον

Ἐν τῇ ρυμῇ τοῦ λόγου
Ὁ Ὅμηρος ἀναφέρει
νεικεῖσ' ἀλλήλησι μέσῃν ἐς ἄγριαν ἰοῦσαι
ΙΛΙΑΔΑ 20.254
ὅπως λέμε τώρα *εν μεση οδω*

Τραγούδια

Ἄν δὲν σ' ἀρέσει νὰ περνώ
βαλε νὰ φράξουν τὸ στενο

Σε τοῦτο τὸ στενό
Σε τοῦτο τὸ σοκάκι

Στὴν παραπερα γειτονία
Στὴν παρακάτω ρούγα

Ἀναφορές

1. Κάθαμα:

*Κάθαρμα, παρὰ τὸ καθαίρω· ὁ μέλλον, καθαρώ, κεκά-
θαρκα, κεκάθαρμαι· οἶονεὶ τὸ ἀποκαθάρισμα. Δεῖ·γι-
νώσκειν, ὅτι ἐπὶ τοῦ ἀορίστου τῶν ἀπὸ μελλόντων περι-
σπωμένων τῶν διὰ τῆς αἰ διφθόγγου οἱ Ἴωνες τρέπου-
σι τὸ α εἰς η, καθαρώ, ἐκάθαρα· μιανῶ, ἐμίηνα· ση-
μκνῶ, ἐσήμηνα, καὶ ἐσημηνάμην. χρῶνται δὲ αὐτῶ καὶ
οἱ Ἀθηναῖοι.*

Μεγα Ἐτυμολογικόν